

Колегия № 1 / 94 г.
9 окт. - г. Н. Бабов
Неср. - 10 н. 1994 г.
3. н. 94 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

от група народни представители от Тридесет и шестото
Народно събрание на основата на чл. 150, ал. 1, пр. 1 от
Конституцията на Република България

ЗА

1. Установяване противоконституционността на
Закона за Висшия съдебен съвет - съгласно
чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.
2. Произнасяне относно съответствието на този
закон с общопризнатите норми на международ-
ното право и с международните договори,
по които Република България е страна - основа-
ние чл. 149, ал. 1, т. 4, пр. 2 от Консти-
туцията.
3. Задължително тълкуване на чл. 56 от Консти-
туцията - на основание чл. 149, ал. 1, т.
1 от Конституцията.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Съгласно Конституцията на Република България част от
вътрешното законодателство на страната са:

I. ВСЕОБЩАТА ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, приета с резолюция на Общото събрание на ООН 217/III-A от 10 декември 1948 г., призната от Република България, която съдържа следните норми:

Чл. 8.: Всеки човек има право на ефективно възстановяване на правата си от компетентните национални юрисдикции за действия, нарушаващи неговите основни права, признати му от Конституцията или закона.

Чл. 23, т. 2: Всеки човек, без каквато и да е дискриминация, има право на равно възнаграждение за равен труд.

II. МЕЖДУНАРОДНИЯТ ПАКТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ, СОЦИАЛНИТЕ И КУЛТУРНИ ПРАВА, ратифициран от Република България, в който се съдържат следните норми:

Чл. 7: Държавите - страни по този пакт, признават правото на всяко лице да се ползува от справедливи и благоприятни условия на труд, които да му осигурят по-специално:

а/ справедливо заплащане и еднакво възнаграждение за равностойна работа, без никакво различие;

Еднаква възможност на всекиго да бъде повишаван в своята работа, в съответно по-висока категория, по никакви други съображения, освен по старшинство и компетентност.

III. МЕЖДУНАРОДНИЯТ ПАКТ ЗА ГРАЖДАНСКИТЕ И ПОЛИТИЧЕСКИТЕ ПРАВА, ратифициран от Република България, в който се съдържат следните норми:

Чл. 2: Всяка държава - страна по този пакт, където това не се предвижда в съществуващите законодателни или други разпоредби, се задължава да направи необходимите постъпки, съгласно конституционните си процедури и разпоредбите на този пакт за приемане на такива законодателни или други мерки, необходими за осъществяването на правата, признати в този пакт.

- 3 -

т. 3: Всяка държава - страна по този пакт, се задължава:

а/ да осигури на всяко лице, на което правата и свободите, признати в този пакт, са били нарушени, ефикасни средства за възстановяването им, дори нарушението да е извършено от лице, действащо в качеството си на официално лице;

б/ да осигури на всяко лице, претендиращо за такова възстановяване, правото да бъде установено от компетентните съдебни, административни или законодателни власти или от всяка друга компетентна власт, предвидена в правната система на държавата, и развива възможностите за правна защита;

в/ да осигури привеждането в изпълнение от компетентните власти на такова възстановяване, когато то е било признато за основателно.

В съответствие с международните договори и актове, по които България е страна, в Конституцията на републиката са включени редица трудови права на граждани и съответни задължения на държавата:

Съгласно чл. 16 от Конституцията: "трудът се гарантира и защитава от закона".

Съгласно чл. 48 "гражданите имат право на труд, държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право.

... Всеки гражданин свободно избира своята професия и място на работа".

Съгласно чл. 56 от Конституцията: "всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законови интереси. В държавните учреждения той може да се явява и със защитник."

Като български граждани съдиите, следователите и прокурорите имат всички права, в това число и правото на защита на нарушените им трудови права. Всеки един от магистратите следва

да бъде защитен в своята дейност от незаконно посегателство и натиск, които пряко влияят на възможността му за обективна работа, независимост при изпълнение на задълженията си.

Трудовите права на българските магистрати са закрепени в Закона за Висшия съдебен съвет. Съгласно този закон Висшият съдебен съвет назначава, повишава, понижава, премества, определя възнаграждението и освобождава от длъжност съдиите, прокурорите и следователите. Висшият съдебен съвет взема решения за снемане имунитета на съдия, прокурор и следовател в определени от закона случаи, съгласно чл. 10, т. 6 от ЗВСС.

Решенията на Висшия съдебен съвет по правило са необжалваеми. Могат да бъдат обжалвани само решенията, свързани с повишаване в длъжност, преместване или намаляване на трудовото възнаграждение, (чл. 10, т. 7) могат да бъдат обжалвани и то отново пред Висшия съдебен съвет, който е взел това решение.

Законът не е предвидил дори възможността, да се атакуват нищожните решения на ВСС. Съгласно закона, Висшият съдебен съвет би следвало да взема решения при наличие на определен кворум. Нарушаването на това изискване прави съответното решение нищожно, но възможност за атакуване на такова решение на Висшия съдебен съвет няма.

Липсата на възможност за защита срещу решенията, нарушаващи трудови права на магистратите е вече само по себе си нарушение на конституционно установеното им право за защита - то съставлява нарушение и на ратифицираните от нашата страна международноправни актове.

Очевидно законодателят, уреждащ правомощията на Висшия съдебен съвет, е изхождал от презумпцията, че неговите членове като юристи с дългогодишна практика ще спазват изискванията му. Практиката за съжаление показва, че в редица случаи Висшият съдебен съвет взема решения в противоречие с действащите законови норми. По този начин необходимостта от контрол на тези решения става повече от очевидна.

За решаване на този въпрос е изключително важно да се уточни какъв по своята същност е органът Висш съдебен съвет. По наша преценка той с оглед на дадените му правомощия е **административен орган** на съдебната власт. Във всички случаи няма съмнение, че той не е правораздавателен орган. Неговата основна функция е да решава кадрови въпроси, свързани с възникването, съществуването и прекратяването на трудовите правоотношения с магистратите при наличие на необходимите законови условия за това. По тази причина смятаме, че е в противоречие с Конституцията изключването на този орган от административния контрол. В подкрепа на това разсъждение искаме да поставим на вашето внимание няколко хипотези:

1. Съобразно Конституцията - чл. 48, ал. 3, всеки български гражданин има право сам да избира своята работа. Това включва в правото на българския гражданин да кандидатства за всяка работа, за която има необходимия ценз и желание да я заеме. Съобразно обаче разпоредбата на чл. 12, ал. 1, независимо дали отговаря или не на изискванията един български юрист няма право сам да подаде документите за назначаване във Висшия съдебен съвет и по неговото искане Висшият съдебен съвет да е длъжен да се произнесе. Предложението за назначаване на съдии, прокурори и следователи пред Висшия съдебен съвет правят само съответно председателят на Върховния съд, Главният прокурор, директорът на Националната следствена служба. Срещу отказа на тези длъжностни лица да внесат документите на кандидатите за назначаване на съдебни длъжности, законът не предвижда защита.

2. Така стои въпросът и във връзка със снемане имунитета на магистрат за извършено престъпление. Законът не е определил лицата, които трябва да сезират Висшия съдебен съвет за вземане на едно такова решение, както и защитата срещу неправомерния отказ да внесат такова искане във Висшия съдебен съвет.

Ако допуснете настоящото искане за разглеждане по същество, ще посочим и конкретни примери за решения, които следва да бъдат отменени, но поради законова празнота ще запазят действието си, т.е. нарушените права на магистратите ще останат незащитени - в разрез с изискванията на Конституцията и нормите от цитираните по-горе международни договори.

Подробното уреждане на трудовите права на магистратите, в това число и правото им на защита срещу неправомерни действия и актове на Висшия съдебен съвет, следва да бъдат уредени от правилник. До настоящия момент в Държавния вестник не е публикуван правилник за дейността на Висшия съдебен съвет. Възниква въпросът дали Правилникът за организацията и дейността на Висшия съдебен съвет следва ли да бъде приет и следва ли той да бъде публикуван.

Във връзка с гореизложеното молим Конституционният съд:

1. Да даде задължително тълкуване на чл. 56 от Конституцията на Република България във връзка с правото на защита на българските магистрати, съобразно действащия Закон за Висшия съдебен съвет.

2. Да се произнесе дали е налице празнота в Закона за Висшия съдебен съвет относно защитата на правата на българските магистрати и контрола върху решенията на Висшия съдебен съвет.

3. Да се произнесе дали Законът за Висшия съдебен съвет с липсата на защита на правата на българските съдии, прокурори и следователи, както и с липсата на възможност за контрол на решенията на Висшия съдебен съвет е противоконституционен.

4. Да се произнесе за съответствието на Закона за Висшия съдебен съвет с цитираните в искането общопризнати норми на международното право и международните договори, по които България е страна.

Молим, като заинтересовани страни по разглеждане на настоящото конституционно дело, да конституирате министъра на правосъдието - който е председател на Висшия съдебен съвет, Съюза на юристите, КНСБ и КТ "Подкрепа".

С уважение:

28 януари 1994 г.

1. Мариана Христова
2. Никола Котев
3. Георги Божинков
4. Захар Завърчев
5. Димитър Венев
6. Ангел Кочев
7. Маню Венев
8. Дончо Котакчиев
9. Тодор Тодоров
10. Никола Михайлов
11. Роса Ангел
12. Гайсина Тарева
13. Емилия Филипова
14. Невели Трайков
15. Иван Ушев
16. Аво Ангелов
17. Емилия Костанюков
18. Спас Митрев
19. Анастас Банарев
20. Ганел Величкова
21. Борис Банков
22. Георги Николов
23. Георги Банков
24. Филип Шенков
25. Христо Р. Славков
26. Дончо Д. Рашков
27. Звездин Звонков

29. Дорна Сн. Дорнека
30. Армен 16 Агасян
31. Костя П. Каренков,
2. Анген Т. Агенов - 2
33. Стефан Стефанов - 1
41. Анара Маринова
5. Елиза Момчиладарова 5
6. Захар Коранов -
37. Иван Стефанов -
38. Георги Стефанов -
39. Димитър Георгиев
40. Митко Митчев
41. Ана 16 Стефанов - 16
42. Идрисов Митчев -
43. Петър Балабанов 1
44. Румяна Курнева - 1
45. Смирна В. Смирнов
46. Елена Умникова - 14
47. Червоно Криво
48. Елена Видлова -
49. Елена Калев
50. Пламен Ковчев -
51. Стефан Караджов 1